AVKP actueel

Nr. 69, april 2017

Nieuwsbrief van de Archeologische Vereniging Kempen– en Peelland
AWN afd. 23

Verenigingsruimte AVKP
Erfgoedhuis, Nachtegaallaan15, Eindhoven, 040-2388899

Correspondentieadres AVKP
van Wassenhovestraat 54, 5613 LL Eindhoven, awnafdeling23@gmail.com www.awn-archeologie.nl/23/

Redactie
Ellen van der Steen tel. 040–2910855, avkpactueel@gmail.com (eindredactie en layout)
Peter Seinen en Tonnie van de Rijdt (redactieleden)

ACTIVITEITENKALENDER

APRIL
Za 8 Algemene Ledenvergadering AWN in het Huis van Hilde, Castricum
Wo 19 Lezing over Kasteel Heeze door Guus Braun, zie pag. 3
Za 22 Fietsexcursie langs Kempische Lang- en kortgevelboerderijen, zie pag 3
Za 22 1e AWN-studiedag Conflictarcheologie, zie pag 9

MEI
Zo 7 Archeologische Voorjaarsstudiedag NBAG in Alphen, zie pag 18
Wo 17 Lezing De oude bebouwing van Eindhoven, de stad en de oude dorpen, Jos en Bauke Hüsken, zie pag 3

JUNI
Zo 11 Archeoloop Gemert – Bakel, zie pag 3
Za 24 Jubileumexcursie naar Herne zie pag 3
Wo 21 lezing **

JULI
Za 1 Jubileum BBQ**

Over de activiteiten met:
een ster staat meer informatie in dit nummer*
*twee sterren** wordt u nog geïnformeerd.*
*drie sterren*** datum onder voorbehoud*

WIST U DAT...

... AVKP dit jaar 20 jaar bestaat
... en dat we dat vieren met een jubileumexcursie op 24 juni en een feestelijke barbeque op 1 juli
... in het najaar een nieuwe basiscursus archeologie wordt gegeven

ACTIVITEITENKALENDER

		Maart/April		April		April		April
	Wk		Wk		Wk		Wk	
	13		14		15		16	
Ma	27		3		10		17	Pasen
Di	28		4		11		18	
Wo	29		5	Bezoek Huysackers	12		19	Lezing Kasteel Heeze
Do	30		6		13		20	
Vr	31		7		14		21	
Za	1	Excursie Düsseldorf	8		15		22	Archeoloop Best e.o.
Zo	2		9		16	Pasen	23	

		April		Mei		Mei		Mei
	Wk		Wk		Wk		Wk	
	17	*Romeinenweek*	18	*Romeinenweek*	19		20	
Ma	24		1		8		15	
Di	25		2		9		16	
Wo	26	BV AVKP	3		10		17	Lezing Hüsken
Do	27	Koningsdag	4		11		18	
Vr	28		5		12		19	
Za	29		6		13		20	
Zo	30		7		14		21	

		Mei		Mei/Juni		Juni		Juni
	Wk		Wk		Wk		Wk	
	21		22		23		24	
Ma	22		29		5	Pinksteren	12	
Di	23		30		6		13	
Wo	24		31		7	BV AVKP	14	
Do	25	Hemelvaart	1		8		15	
Vr	26		2	Deadline AVKP-*Actueel*	9		16	
Za	27		3		10		17	
Zo	28		4	Pinksteren	11		18	

		Juni		Juni/Juli		Juli		Juli
	Wk		Wk		Wk		Wk	
	25		26		27		28	
Ma	19		26		3		10	
Di	20		27		4		11	
Wo	21	Lezing	28		5		12	
Do	22		29		6		13	
Vr	23		30		7		14	
Za	24	Jubileumexcursie Herne	1	Jubileum-BBQ	8		15	
Zo	25		2		9		16	

	Werkavonden		**Excursie / veldloop**		**Feestdagen**		**Lezingen / symposia**
	Vergaderingen		**Cursus**		**Feesten & borrels**		**Deadlines**

GEVONDEN VOORWERPEN

Jose Poort uit Boxtel stuurde ons op 5 maart het volgende bericht: *'Bijgevoegd een interessante link van vroege vogels uitzending van vanmorgen! 5 maart:*

http://vroegevogels.vara.nl/nieuws/13-000-jaar-oud-dennenbos-ontdekt
De moeite waard om door te geven. (Zeker nu met Veldhoven en Toterfout zo kort- en vlakbij)'

CURSUSSEN, LEZINGEN EN EXCURSIES

Lezingen

19 april lezing Kasteel Heeze

Op woensdag 19 april om 20:00 in het Erfgoedhuis (Gasfabriek 2 in Eindhoven) geeft Guus Braun een lezing over de bijzondere geschiedenis van kasteel Heeze en zijn bewoners. Tijdens deze lezing zal ook een aantal bijzondere archeologische vondsten aan de orde komen, die bij toeval, de afgelopen jaren op kasteel Heeze gedaan zijn.
Guus Braun is rondleider op kasteel Heeze en werkzaam in het oude archief van het kasteel. Lees meer op pagina 8.

17 mei lezing Jos en Bauke Hüsken

Ben je benieuwd hoe je kunt zien en weten van welke datum zo'n gebouw of een object is, dan kun je dat tijdens deze lezing te weten komen.
Vader en zoon Hüsken, auteurs van 'Eindhovens verborgen verleden' nemen je mee langs oude bebouwde overblijfselen in het centrum van de sta en de oude stadsdelen. Lees meer op pagina 10.

Excursies en archeolopen

22 april fietsexcursie Kempische lang- en kortgevel boerderijen

Op zaterdag 22 april is er een fietsexcursie langs historische Kempische lang- en kortgevel boerderijen in Best en Oirschot. Onderweg schetst Jelle Dekker de ontwikkeling van dit boerderijtype geschetst en geeft bouwhistoricus Dick Zweers een rondleiding door de Aarlese Hoeve. Na de pauze gaat de route naar enkele oude boerderijen op landgoed Baest. Lees meer op pagina 9.

11 juni archeoloop Gemert - Bakel

Op zondag 11 juni aanstaande wordt een Archeoloop georganiseerd in Gemert-Bakel. Deze wordt inhoudelijk verzorgd door Vanessa Jolink, beleidsmedewerker archeologie en monumenten) en Jan Timmers (cultuur-historicus, Peelnetwerk en St. Brabantse Boerderij). De deelnemers worden ontvangen in de Heemkamer van de heemkundekring De Kommanderij in Gemert, gevestigd in de Latijnse School. Daarna volgt er een interessante en aangename wandeling van enkele uurtjes. Het definitieve programma met nadere informatie volgt binnenkort.

24 juni jubileumexcursie Herne

Ter ere van het 20 jarig bestaan van AVKP gaan we met de bus naar het "Westfälische Landesmuseum für Archäologie" in Herne, Duitsland. Deze dag wordt je aangeboden door de AVKP en is voor leden, met uitzondering van de lunch, geheel gratis. Lees meer op pagina 15.

NIEUWS UIT HET ERFGOEDHUIS

Volg het Erfgoedhuis Eindhoven op:
www.erfgoedhuiseindhoven.nl
www.facebook.com/erfgoedhuiseindhoven
instagram
erfgoedhuiseindhoven

Volg de ArcheoHotspots op:
www.archeohotspots.nl
twitter @ArcheoHotspots
Als je op de hoogte wil blijven van de ontwikkelingen, activiteiten en evenementen van de ArcheoHotspots meld je dan aan voor de nieuwsbrief. De nieuwsbrief verschijnt 8 keer per jaar en bevat naast nieuws ook de lezingen en activiteiten die voor vrijwilligers worden georganiseerd. Aanmelden kan via deze link https://goo.gl/m9YyVE.

Iedere derde woensdag van de maand een lezing!

In 2017 wordt iedere derde woensdag van de maand een lezing georganiseerd in het Erfgoedhuis. Met uitzondering van de maanden juli en augustus in verband met de zomervakantie. Op 19 april vertelt Guus Braun over het kasteel in Heeze.

Nieuwe erfgoedbordjes

Na tien erfgoedtegels die in 2014 in de binnenstad zijn gelegd bij de Woenselse Poort, de Demer, Schuilkelder op de Markt, het Kasteel van Eind-hoven, het Middeleeuws Klooster, het Stenen huis, de oude Rechtbank, de Catharina-kerk, de Ketel en de kogel-gaten in gevel in de Hoog-huisstraat zijn er inmiddels vijf nieuwe erfgoedbordjes geplaatst. Deze staan bij de Oude Toren, de Woenselse Watermolen, Oude Sint Joriskerk, het Luihuis in Strijp en 't Hofke. Dit jaar zullen we in samenwerking met de Henri van Abbestichting nog vijf bordjes plaatsen met als doel verdwenen en vergeten historie en erfgoed onder de aandacht te brengen in de openbare ruimte. Ook met de Nicolaas Clop-perstichting en Vastgoed van de gemeente Eind-hoven wordt gekeken hoe we meer aandacht voor erfgoed zichtbaar kunnen maken.

Verhuizing archeologisch depot Eindhoven en Helmond

Archeologische vondsten uit opgravingen in Eind-hoven en Helmond worden voor (later) onderzoek en expositie bewaard in het archeologisch depot aan de Deken van Somerenstraat. In april worden de bijna 4000 dozen overgebracht naar een nieuwe locatie aan de Daalakkerweg in Eind-hoven, bij Sectie C in Tongeren. Samen met de collectie van het Eindhoven Museum (voormalig museum Kempenland) en een restant van de col-lectie geprepareerde dieren van het Eindhovense Milieu Educatie Centrum worden de archeolo-gische vondsten hier de komende jaren onder-gebracht. Depotbeheerder Dirk Vlasblom is samen met enkele vrijwilligers al druk bezig met labels en inrichtingsplannen.

Nieuwe tentoonstelling Eindhoven in Beeld

Zondag 26 maart opende Mary-Ann Schreurs de nieuwe tentoonstelling 'van Markt tot Metropool' van Eindhoven in Beeld. Met zo'n 100 bezoekers, ook in het Erfgoedhuis, was het een succesvolle mid-dag. De tentoonstel-ling is de komende maanden te bezoe-ken op de eerste etage.

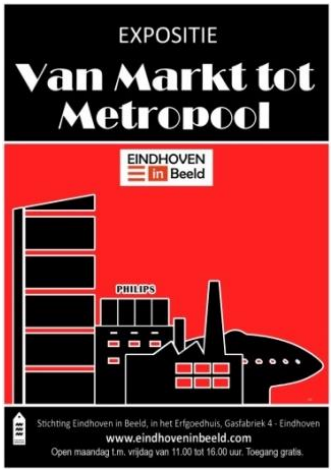

Certificering Archeologie

Het archeologisch samenwerkingsverband Eindho-ven en Helmond heeft een eigen opgravings-bevoegdheid. Deze vervalt per 1 juli aanstaande. Vanaf die dag mag er alleen archeologisch onder-zoek worden uitgevoerd door gecertificeerde orga-nisaties. De gemeenten Eindhoven en Helmond overwegen de aanvraag van een opgravingscerti-ficaat.

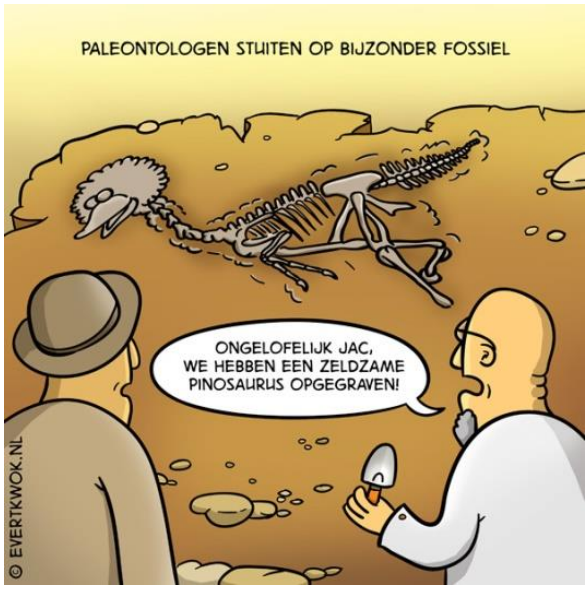

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK IN DE REGIO

(door Ria Berkvens, regioarcheoloog Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)

Locatie	Uitvoerende instantie	(vermoedelijke) uitvoeringsperiode
Heeze- De Bulders (opgraving en proefsleuven)	VUhbs	Maart-april 2017
Mierlo – Luchen fase 3 (opgraving)	VUhbs	Begin april 2017
Hapert – Ganzestraat (proefsleuven)	??	2017
Someren – Groote Hoeve (proefsleuven)	??	Na 1 juli 2017
Aalst – Achtereind (archeologische begeleiding)	RAAP?	2017
Waalre – Heikant Noord (proefsleuven)	??	2017
Reusel- Molenstraat (aanvullende proefsleuven en mogelijk opgraving)	Transect	Lente-zomer 2017
Son – Dommelstraat (proefsleuven)	ADC ArcheoProjecten	Lente 2017
Deurne – 't Stijn / Molenstraat (proefsleuven)	??	Zomer 2017
Aalst – Emmastraat (archeologische begeleiding)	??	2017
Vessem – Donk 4 (proefsleuven)	??	2017
Bladel – 't Spant (proefsleuven)	??	2017
Bergeijk – Riethovensedijk (proefsleuven)	??	2017
Luijksgestel – Loonsebaan 7 (proefsleuven)	??	2017
Breugel – St. Genovastraat (proefsleuven)	??	2017?
Knegsel – Huismeer (archeologische begeleiding)	??	2017?
Son – MFA (opgraving)	??	??

BERICHTEN UIT DE REGIO

Nieuws uit Deurne

Stagemiddag Archeologie bij onze heemkundekring

Zaterdag 11 februari 2017 heeft Raijlo Steinbach, tweedejaars Mavoleerling aan het Alfrinkcollege in Deurne, een middag stage gelopen bij de werkgroep Archeologie van Heemkundevereniging H.N. Ouwerling**.** De leden van de werkgroep verzorgden diverse presentaties en bezorgden Raijlo en zijn vader een interessante middag.

Zij gaven Raijlo een toelichting op verschillende aspecten van de amateurarcheologie en lieten hem daarna de diverse archeologische vondsten in de Archeologiekelder in ons heemhuis zien. Vervolgens kon Raijlo zelf ervaren hoe met een metaaldetector voorwerpen kunnen worden ontdekt. Hij vond de daartoe in de heemtuin begraven munten netjes terug. Samen met de werkgroepleden brachten Raijlo en zijn vader vervolgens een bezoek aan amateur-archeoloog Andrew Jones in Deurne. Hij heeft de afgelopen jaren diverse interessante vondsten gedaan. Die kreeg het gezelschap met veel uitleg te zien.

bij het informatiebord over de vondsten bij de Astense Aa. (Foto's: Louis Litjens)

Als verrassing kreeg Raijlo nog een bijzonder aandenken aan zijn bezoek: een door Jones

opgegraven soldatenhelm. Jones heeft zich inmiddels ook aangemeld als lid van de heemkundekring en van de werkgroep Archeologie. Overigens dienen archeologische (toevals)-vondsten volgens de Erfgoedwet altijd gemeld te worden! Dat kan het meest eenvoudig bij de gemeente. Die zorgt dan voor verdere registratie etc. Daarna is er nog een wandeling gemaakt langs de Astense Aa. Bij dit riviertje zijn speciale archeologische vondsten, waarbij ook onze heemkundekring betrokken was, op informatie-borden aangegeven. Na deze welbestede middag Archeologie namen een enthousiaste Raijlo en zijn vader afscheid van Anton Vissers en Louis Litjens. Raijlo beloofde zijn stageverslag voor school ook naar de heemkundekring te sturen. Succes Raijlo!
Anton Vissers

Romeinse potscherven gevonden bij werk-zaamheden Limburgstraat
Afgelopen maanden zijn aan de Limburgstraat in Deurne werkzaamheden verricht ten behoeve van de riolering en is de weg opnieuw ingericht. Bij die werkzaamheden zijn ondermeer Romeinse pot-scherven gevonden, die op 23 januari 2017 zijn overgedragen aan Heemkundekring H.N. Ouwer-ling Deurne voor nader onderzoek.

Scherven kurkurn waar crematieresten in zaten.

De scherven werden gevonden door Gerard Pelders van Bam Wegen Zuidoost; het bedrijf dat de herinrichtingswerkzaamheden uitvoerde. Het toeval wil dat Pelders lid is van Heemkundekring Onsenoort in Drunen en actief is als amateur-archeoloog. Hij herkende het bijzondere van zijn vondst en stelde die veilig. Naast scherven van zeker 7 verschillende aardewerken potten, waar-onder een grafurn met crematieresten, vond hij ook een bronzen fibula, aangekoekt ijzer dat wellicht een haak en een schep kan zijn en enkele nog niet geïdentificeerde verkoolde ‘brokken’. Hij trof de vondst aan op een diepte van 40 cm op een oppervlakte van 1 x 1 m. De vindplaats was al verstoord door een eerder aangelegde kabel. Dat de scherven etc. gevonden werden in ondiepe zwarte aarde doet overigens vermoeden dat de scherven al eerder versleept zijn vanaf een andere plek.

Waardering voor melding vondst
Bij de overdracht aan de werkgroep Archeologie van de heemkundekring waren ook archeoloog Ria Berkvens van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) en ambtenaar Archeologie- en Monumentenzorg Nicole Scharp van de gemeente Deurne aanwezig. Nicole Scharp noemde de vondst verrassend en sprak haar waardering uit voor Gerard Pelders: "Het is fantastisch dat hij de vondst veiligstelde en overgedragen heeft aan de heemkundekring in Deurne. Alleen als dit soort toevalsvondsten worden gemeld en nader onderzocht worden, kunnen we meer te weten komen van onze geschiedenis. We weten al best veel, maar interessant is natuurlijk wat we nog niet weten.”

Fibula; Romeinse mantelspeld. (Foto: Nelly van Rijt)

Nader onderzoek
De vondst zal nader worden onderzocht. Ria Berkvens sprak het vermoeden uit dat de scherven dateren uit de tweede/derde eeuw n. Chr. en afkomstig zijn van zowel een grafurn als van kook- en voorraadpotten. Een groep scherven toont bijvoorbeeld veel gelijkenis met door de Romeinen uit Spanje geïmporteerde voorraadpotten. "Het is nu nog te vroeg om hierover een definitieve uitspraak te doen. Dat kan pas na nader onder-zoek; zowel van de potscherven als van de andere vondsten. Daarnaast is de vindplaats interessant. Is er bijvoorbeeld sprake van versleping van hoger gelegen gronden in de nabijheid van de Peelrand-breuk naar deze plek? Zou er net als elders aan de Peelrandbreuk ook in Deurne sprake geweest kunnen zijn van een Romeinse nederzetting? Je zou daaraan kunnen denken, omdat een solitair

Romeins graf nauwelijks voorkomt. Onderzoek moet meer licht werpen op deze zaken. Daarom is het ook zo belangrijk dat dit soort vondsten gemeld worden. Ik ga met hulp van diverse experts in het Erfgoedhuis in Eindhoven aan de slag met het onderzoek. Daar zullen we ook kijken of er scherven te plakken/restaureren zijn."
Na onderzoek zullen de scherven etc. te zien zijn in de Archeologiekelder van de heemkundekring aan de Stationsstraat 73 in Deurne. Natuurlijk voorzien van de resultaten van het onderzoek.
Nelly van Rijt.

Meer gegevens over Deurne zijn te lezen op:
http://www.heemkundekringdeurne.nl/nieuws.html
Anton Vissers

Fietstunnel Ekkersrijt

In het kader van groot onderhoud wordt dit jaar de fietstunnel onder de snelwegen A50 en A58 in het noorden van Eindhoven opgeknapt. De afgelopen jaren zijn in deze omgeving veel opgravingen uitgevoerd waardoor (voor-)historische kennis van dit gebied enorm is toegenomen. De bijzondere bronstijdnederzetting bij IKEA is nog altijd de grootste die in zuid Nederland is aangetroffen. Maar ook uit de ijzertijd (IKEA), Romeinse tijd (Onstade), vroege en volle middeleeuwen (Blixembosch), late middeleeuwen (hoeve Kemenade, Castillielaan, Aanschot, Blixembosch-Noord) zijn sporen van bewoning en bijzondere vondsten aangetroffen. De fietstunnel wordt een soort van ondergronds '*drive-in-through'* museum met een tijdlijn en uitleg over het landschap en de veelzijdige historie van dit gebied. Als onderdeel van de *'slowlane'* van Eindhoven betekent het een informatief rustpunt in de route.

Kalkoen op kasteel Helmond
In oktober 2016 is op de binnenplaats van het kasteel van Helmond een doorbraak gemaakt door de gevel van de westelijke vleugel. Deze muur is direct na de kasteelbrand in 1549 opgetrokken. In de puinfundering onder de muur zijn scherven aangetroffen uit de eerste helft van de 16de eeuw. Onder de botresten bevindt zich naast de gebruikelijke fragmenten van runderen, varkens, schapen en kippen ook een fragment van het borstbeen van een kalkoen. Aangezien kalkoenen afkomstig zijn uit het toen nieuw ontdekte continent 'Nieuw Indie' (Amerika) is het bot één van de vroegste bewijzen voor kalkoenen in ons land.

De kalkoen is waarschijnlijk door Joost van Cortenbach meegebracht naar Helmond. Hij was schildknaap en later vaandeldrager van keizer Karel V en de graaf van Nassau en verkeerde in de allerhoogste adellijke kringen. In 1539 volgde Joost zijn broer Jan op als heer van Helmond.
Theo de Jong

Kunst en Kitsch Uden
Bij Natuurcentrum De Maashorst is op dit moment een kleine wisseltentoonstelling ingericht over de archeologische vondsten van de Maashorst. Natuurlijk is de hoofdrol weggelegd voor de vorstin van de Maashorst, die een paar jaar geleden is gevonden op het urnenveld van Slabroek. Maar ook andere vondsten, zoals de Romeinse put in de hal van het natuurcentrum, krijgen extra aandacht. Op 1 maart was het mogelijk om archeologische of andere vondsten te laten determineren door een aantal leden van de werkgroep archeologie Uden.
Foto G. Versteeg

Het was een drukke middag met een constante aanloop van bezoekers waaronder veel kinderen. De eerste ervaring door kinderen is vaak een

steen of een fossiel die de aandacht heeft getrokken en bewaard is gebleven.

Foto W. Heijmans

De nieuwsgierigheid is gewekt en men wil graag meer over het voorwerp weten. Bekende detector amateurs wilden hun vondsten laten zien waaronder een speerpunt en een gouden munt (gouden schild). Helaas niet in Uden gevonden en nog niet gemeld. Kitsch, een leuke replica, beeldje, badnimf van terracotta met een nummer in de nek.

We kijken terug op een zeer geslaagde middag. Kijk voor de tentoonstelling op www.natuurcentrumdemaashorst.nl
Hanneke van Alphen

LEZING BIJZONDERE GESCHIEDENIS VAN KASTEEL HEEZE - 19 APRIL

Al sinds de 14e eeuw staat in het huidige dorp Heeze een middeleeuws kasteel genaamd Eymerick. Dit kasteel vormt in de middeleeuwen het middelpunt van de heerlijkheid Heeze-Leende-Zesgehuchten, een van de grootste heerlijkheden uit het toenmalige hertogdom Brabant. Het wordt in die periode ondermeer bewoond door de geslachten van Heeze, van Horne en van Renesse. Midden in de Gouden Eeuw, in 1659, koopt Albert baron Snouckaert van Schauburg het middeleeuwse kasteel en geeft aan de beroemde architect Pieter Post (bekend van onder andere Huis ten Bosch) de opdracht om in Heeze op de plaats van Eymerick een heel nieuw kasteel te bouwen. De zaken lopen echter wel wat anders dan hij heeft voorzien...
In de eeuwen die volgen wordt dit nieuwe kasteel door verschillende geslachten bewoond, die elk hun stempel op het gebouw en de omgeving hebben gedrukt. Kasteel Heeze is nog steeds een van de weinige bewoonde kastelen in Nederland. En bijzonder is zeker dat een van de huidige bewoners van dit eeuwenoude gebouw inmiddels ook een eeuw oud is.

Op woensdag 19 april om 20:00 in het Erfgoedhuis (Gasfabriek 2 in Eindhoven) geeft Guus Braun een lezing over de bijzondere geschiedenis van kasteel Heeze en zijn bewoners. Tijdens deze lezing zal ook een aantal bijzondere archeologische vondsten aan de orde komen, die bij toeval, de afgelopen jaren op kasteel Heeze gedaan zijn.
Guus Braun is rondleider op kasteel Heeze en werkzaam in het oude archief van het kasteel.

Herbert Vorwerk

FIETSEXCURSIE KEMPISCHE LANG- EN KORTGEVELBOERDERIJEN 22 APRIL

Op zaterdag 22 april organiseert Frank de Kleijn vanuit de excursiecommissie in samenwerking met Jelle Dekker een fietsexcursie langs historische Kempische lang- en kortgevel boerderijen in Best en Oirschot. Jelle zal onderweg de ontwikkeling schetsen van dit boerderijtype. We vertrekken vanaf NS station Best om 10 uur. We starten met de sensatie van 2011: een bezoek aan de Aarlese Hoeve. Dit is de oudste boerderij van ons land. Bouwhistoricus Dick Zweers, die als eerste op het spoor kwam van de ouderdom van de boerderij, zal ons ter plekke rond leiden. Naar aanleiding van de uitleg van Dick is Frank als vrijwilliger te vinden rond deze boerderij.
Daarna fietsen we via buurtschap Aarle naar het centrum van Oirschot waar we bij een klein aantal boerderijen de ontwikkeling van de “Kempische” langgevelboerderij bekijken. In het centrum van Oirschot houden we een lunchpauze. Na de pauze

fietsen we via Boterwijk naar het historisch landgoed Baest, waar rond het landhuis nog een paar oude boerderijen staan. Na afloop kan ieders zijn of haar weegs gaan. Aanmelden is niet nodig.

Tot dan.
Frank de Kleijn (0630136562) en Jelle Dekker

STUDIEDAG CONFLICTARCHEOLOGIE TE SOESTERBERG 22 APRIL

Omgeven door de moderne uitingen van conflict en hedendaagse ondersteuning van vrede organiseren we op de vliegbasis Soesterberg binnen de glazen wanden van het Nationaal Militair Museum de eerste studiedag Conflictarcheologie. Deze dag wordt vanuit de AWN georganiseerd door haar jongste werkgroep, de Werkgroep Conflictarcheologie. Deze naam omvat met reden niet alleen veldslagen, maar ook andere vormen van conflict en protest die hun sporen nalieten in het landschap. Elk lid van de werkgroep heeft zijn eigen interessegebied binnen dit brede onderwerp en zal u niet alleen het belang van dit type onderzoek laten zien maar ook hoe ze tot hun eigen stukje van dit grote onderwerp zijn gekomen. Hiervoor geven ze in de ochtend een aantal lezingen, na deze lezingen gaat het middagprogramma van het Nationaal Militair Museum van start. De twee delen van deze dag worden gescheiden door een heerlijke lunch.

10.00 Aankomst en ontvangst
10:15 Inleiding door de voorzitter van de werkgroep
10:20 Dirk Staat, inleiding Nationaal Militair Museum
10:30 Ivar Schute, werkkampen in Nederland en de rol van de AWN
10:50 William ten Brink, conflicten door de tijd heen
11:05 Fred van den Beemt, De slag bij Noordhorn (80 jarige oorlog)
11:20 Koffiepauze
11:35 ????
11:50 Jeroen Bolhuis, kamp Westerbork
12:05 Jobbe Wijnen, de koude oorlog
12:25 Afsluiting ochtend met toelichting middagprogramma. Aanmelden excursies en rondleidingen vóór de lunch
12:45 Lunch
13:30 Middagprogramma
16:00 Afsluitend borrel

Blijf op de hoogte via:
www.facebook.com/Conflictarcheologie-1189359347818785/
Aanmelden kan via de volgende link:
www.awn-archeologie.nl/aanmelding/

DE OUDE BEBOUWING VAN EINDHOVEN, DE STAD EN DE OUDE DORPEN

Jos Hüsken (1947) is al sinds 1988 met veel passie betrokken bij de archeologische, bouw- en cultuurgeschiedenis van zijn woonplaats Eindhoven. Als gepensioneerde Rabobankmedewerker heeft hij uiteindelijk van zijn hobby zijn beroep gemaakt. Zoon Bauke Hüsken (1974) heeft Eindhoven ook in zijn genen zitten. Hij heeft opleidingen gevolgd aan de School voor Toerisme in Heerlen en Bibliotheekwetenschappen in Tilburg. Sinds 2006 werkt hij samen met zijn vader voor hun eigen cultuurhistorische bureau.

Archeologie is voornamelijk het werken onder het grondoppervlak of onder de waterspiegel. Na een aantal jaren werken “in het veld” en onderzoek gedaan te hebben in diverse archieven, zowel in Eindhoven als elders, ontstond de nieuwsgierigheid naar alle historische relicten die bóven de grond te ontdekken waren. Als Eindhovenaar weet je dat je stad al oud is (stadsrechten uit 1232) maar je weet bovendien verdraaid goed, dat er nauwelijks iets over is van de echt oude bebouwing. Eindhoven staat toch bekend als de stad waar alles wel zo ongeveer gesloopt is? Heel veel boeken zijn er in de voorbije decennia geschreven, voorzien van heel veel foto’s, waar die mening wordt bevestigd. Denk bijvoorbeeld aan boeken als: Zo mooi was Eindhoven, Eindhoven in oude ansichten, Eindhoven Vroeger en nu, en ga zo maar door.
Toch is er in het oude stadje Eindhoven, en ook in de oude “dorpen” Gestel, Stratum, Strijp, Tongelre en Woensel nog veel te ontdekken.

Vader en zoon Hüsken hebben een aantal jaren geleden een boek geschreven (Eindhovens verborgen verleden) dat juist die oude bebouwde overblijfselen in kaart heeft gebracht. Dat betrof dan alleen het centrum van de stad. Dat daarmee een uitgebreide (theoretische) studie van de bouwhistorie en architectuur gepaard ging, spreekt voor zich.

Maar ook in de oude stadsdelen is nog voldoende “ouds” te zien. Hoe je tot die ontdekkingen komt, na vele jaren speurwerk, zal tijdens deze lezing met een groot aantal afbeeldingen duidelijk worden. Wie weet wordt door de geboden informatie ook je eigen nieuwsgierigheid en behoefte naar aanvullend onderzoek aangewakkerd. Ben je benieuwd hoe je kunt zien en weten van welke datum zo’n gebouw of een object is, dan kun je dat tijdens deze lezing te weten komen.

De lezing vindt plaats op 17 mei om 20 uur in het Erfgoedhuis.

WERKGROEPEN HOEZO ?

Aanleiding voor het bestuur om onze AVKP activiteiten eens nieuw leven in te blazen was het terug lopende aantal actieve vrijwilligers, met name op de woensdagavonden. Een aantal leden haakt af omdat bij hen de indruk bestond dat wij alleen maar met het puzzelen en plakken van aardewerkscherven in de weer waren. Maar als je er eens goed bij stilstaat dan kom je er snel achter dat wij met veel meer archeologisch verwante activiteiten bezig zijn dan wij mogelijk van elkaar weten. Dat komt omdat wij maar in beperkte mate onze ervaringen en resultaten delen en wij anderen er vaak maar amper bij betrekken. Iedereen is gewoon lekker met zijn of haar ding bezig: soms geheel individueel soms in wisselende groepjes. Niet dat dit verkeerd is maar probeer dan maar eens als nieuw lid aansluiting te vinden bij die lopende activiteiten. Of doe eens een poging om aan derden uit te leggen waar wij allemaal mee bezig zijn. Het wordt tijd dat wij dat eens duidelijk uitdragen en mogelijk worden wij er nog trots op ook. Het hogere doel van onze vereniging is

tenslotte een bijdrage aan archeologische kennis te leveren, hoe bescheiden dan ook.

Eerlijk gezegd hebben wij zelf ook geen overzicht. Om te beginnen zijn wij begonnen met de inventarisatie van alle AVKP werkzaamheden. Met wat clustering komen tot zeker 20 archeologisch verwante activiteiten die wij voor de duidelijkheid en het gemak **werkgroepen** noemen. Het is allemaal niet zo revolutionair maar wij willen graag dat die werkgroepen (meer) 'gezicht krijgen' binnen de vereniging en daarom zetten wij de volgende acties op touw:

- wij brengen enthousiaste AVKP-ers bijeen die zich met een activiteit bezig willen houden;
- een van hen vragen wij aanspreekpunt te zijn en coördinerende taken te verrichten;
- de werkgroep geeft zelf aan waar ze zich op willen richten en wat voor resultaten ze willen boeken;
- het is goed als de activiteiten een projectmatig karakter hebben: met andere woorden een begin en een eind en een doel en een resultaat;
- de werkgroepen kunnen zich laten zich bijstaan door de deskundigen van de het Archeologisch Centrum Eindhoven en Helmond (ACEH);
- het ACEH kan de werkgroepen vragen zaken uit te werken, ondersteuning te verlenen, etc.
- de werkgroepen kunnen ter realisatie van hun plannen budget aanvragen bij het AVKP bestuur;
- wij gaan een digitaal smoelenboek maken zodat je weet wie waar mee bezig is;
- wij stellen voor ook in het Erfgoedhuis zichtbaar te maken welke werkgroepen er actief zijn
- je kunt actief zijn in meerdere werkgroepen;
- de werkgroepen vieren hun successen door zelf hun resultaten uit te dragen in de vorm van een publicatie, voordracht, rondleiding of op andere creatieve wijze;
- wij publiceren dat in de jaarverslagen van de AVKP en landelijke AWN.
- ook voor de solo-actieven kan bovenstaande gelden.

In feite zijn wij al bezig om bovenstaande vorm te geven. Met diverse actieve leden is bovenstaande besproken en ook op de laatste Algemene Leden Vergadering is de 'werkgroep gedachte' gecommuniceerd. Geleidelijk aan zullen wij ook meer leden hiervoor benaderen en zullen wij de werkgroepen vragen om zich te presenteren in Actueel of op een andere wijze. Hier een overzicht van de actuele situatie en de mogelijkheden:

- **Werkgroep Vondstverwerking**: zoals het determineren van de scherven van project "Kasteel Eindhoven", waarbij de nadrukt ligt op uitdragen van aardewerkkennis en het wetenschappelijke nut.
- **Werkgroep Deskundigheidsbevordering**: organiseert alle educatieve activiteiten gericht op de eigen leden zoals de uitvoering van o.a. de Basiscursus, e.d.
- **Werkgroep Publieksbegeleiding en Bereik**: onze "HotSpot-Gidsen" ondersteunen en begeleiden bezoekers aan de Acheo-Hotspot en andere activiteiten op het Erfgoedhuis.
- **Werkgroep Educatie**: richt zich op het organiseren en uitvoeren van publieksgerichte activiteiten zoals lezingen, PR en Kinderactiviteiten, tentoonstellingen, etc.
- **Werkgroep Excursies en recreatieve zaken**: het organiseren en coördineren van gezellige zaken die voor de door de AVKP zoals excursies, Archeolopen, museumbe-zoek, de jaarlijkse BBQ, e.d.
- **Werkgroep Introductie en mentoring nieuwe leden**: voert het introductieprogramma uit zodat nieuwe leden zicht thuis voelen binnen de AVKP en weten bij welke werkgroepen zij aansluiting kunnen vinden. Ook de update van het introductieboekje.
- **Werkgroep Regio Coördinatie**: regelt o.a. de inzet van vrijwilligers bij veldwerk, contacten met gemeenten en regioarcheologen, waakhondfunctie, in Kempen, Peelland en Meijerij.
- **Werkgroep Historisch koken**: doet onderzoek naar bereidingswijze van historisch voedsel door experimenteel bereiden en het genieten ervan.
- **Werkgroep Innovatieve Technieken en Methoden in de Archeologie**: verricht onderzoek op niet commerciële basis met grondradar.
- **Werkgroep Restauratie Werkzaamheden**: verricht, onder begeleiding van medewerkers van het ACEH restauratie en conservering van vondsten die bestaan uit allerlei materialen.
- **Bestuur**: vanzelfsprekend ook een werkgroep.
- **Werkgroep Externe contacten en Juridische zaken**: het onderhouden van relaties met de landelijke AWN, gemeenten, heemkundekringen, belangenverenigingen en partijen zoals ZLTO, e.d.

Ook zijn er leden actief of hebben belangstelling in onderwerpen waarvoor het oprichten van een

werkgroep wenselijk zou zijn. Denk aan:

- Geologie & Landschap: in relatie tot de archeologie;
- Steentijd: in oprichting;
- Museologie: assisteren bij het toegankelijk maken van de (zicht-)collectie, digitaliseren van het aanwezige, voor publiek zichtbare, materiaal, etc.
- Archiefwerkzaamheden en vooronderzoek: nu een solo-activiteit
- Historisch stadsgidsenwerk: organiseren i.s.m. VVV van historische stadswandelingen, e.d.
- Animaties en 3D: nieuwe tak van sport: zichtbaar maken van erfgoed met virtuele technieken. Nu is dat nog een solo-activiteit.
- Conflict-Archeologie: een nieuwe werkgroep gericht op o.a. onderzoek in de regio naar de recente historie van de wereldoorlogen.

Wij zullen de leden die op dit moment actief zijn binnenkort benaderen maar mocht je belangstelling of ideeën hebben of aansluiting zoeken, meld je dan gerust aan bij onderstaande contactpersonen of via awnafdeling23@gmail.com.

Herbert Vorwerk & Peter Seinen

NIEUWS VAN DE WERKGROEP VONDSTVERWERKING

Om de vondstverwerking nog leuker en interessanter te maken zijn we begonnen met een wat breder programma. Niet alleen puzzelen en plakken, maar scherven leren herkennen en determineren. Zo krijg je meteen een beter beeld van hoe de middeleeuwse Eindhovenaar en wellicht kasteelbewoner geleefd heeft. Na een aantal weken ronden we de activiteiten af met het vastleggen van de resultaten. Die resultaten, in de vorm van alles wat de activiteiten ons geleerd hebben, zal in een heel korte presentatie worden uitgelegd, voor deelnemers en alle belangstellenden.

Naast de aardewerkcollecties, waarvan we nog vele in voorraad hebben, gaan we ook de vondsten van projecten uit Helmond opnieuw bekijken en meteen goed vastleggen. In deze vondstdozen zitten niet alleen aardewerkscherven, maar allerlei soorten interessante voorwerpen die weinigen ooit gezien hebben. Binnenkort gaan we beginnen de eerste projecten. We houden jullie op de hoogte. Let op de Flitsen die langskomen.

Ben, Dirk en Peter

OPROEP AAN ALLE GEINTERESSEERDEN IN CONFLICTARCHEOLOGIE.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering werd gevraagd of er een werkgroep Conflictarcheologie opgericht zou gaan worden.

Het is niet onze missie om werkgroepen op te richten, maar we willen graag behulzaam zijn met het met elkaar in contact brengen van leden die dezelfde belangstelling delen.
Als eerste stap doen we een oproep aan alle leden, die zich meer willen verdiepen (of dat al doen) in Conflictarcheologie, om zich te melden. Bij voldoende belangstelling willen we een contact-bijeenkomst organiseren en zien of er mogelijkheden zijn voor het oprichten van een werkgroep.
Conflictarcheologie behelsde vroeger alleen Tweedewereldoorlog archeologie, maar is nu wat breder getrokken, zoals de 80-jarige oorlog en 10-daagse veldtocht.
We zien jullie aanmeldingen graag tegemoet. Dus spreek ons aan of mail naar awnafdeling23@gmail.com.

Met vriendelijke groeten,
Herbert en Peter

OPROEP WERKGROEP STEENTIJD

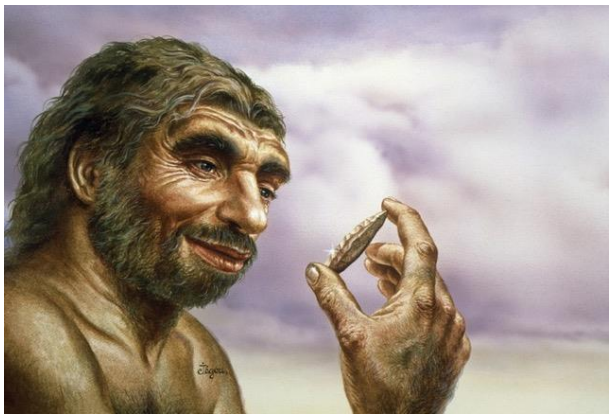

Zoals tijden de laatste ledenvergadering door Herbert Vorwerk is aangegeven gaat de AVKP proberen de activiteiten van individuele leden wat meer structuur te geven door ze te combineren in werkgroepen. Hierdoor zou intern de kennis-uitwisseling beter op gang kunnen komen en er meer en betere mogelijkheden ontstaan om de resultaten met derden te delen. Voor de deelnemers betekent het de mogelijkheid van kennisvermeerdering, specifieke excursies, eigen sprekers en uiteraard wat ze zelf nog als wensen inbrengen.

Willem van den Bosch, Ruud Hemelaar en Gerard van Kaathoven gaan proberen een Werkgroep Steentijd op starten. Om dit initiatief concrete vorm te geven en te onderzoeken wat de mogelijkheden binnen AVKP-verband zijn zal binnenkort met het bestuur overlegd worden.

Wie mee wil doen aan deze werkgroep wordt opgeroepen zich te melden bij awnafdeling23@gmail.com, zodat duidelijk wordt wat de belangstelling is voor deze activiteit.

Ruud Hemelaar

CODENAAM: HM-PW-16

Het klinkt als een geheime spionageopdracht: HM-PW-16. Niets is minder waar: het is de naam die is gegeven aan bijzondere vondsten die binnenkort te zien zijn in het EDAH-museum in Helmond. De tentoonstelling ‘Zand erover’ is ingericht met archeologische vondsten die in 2016 zijn verzameld bij het saneren van een vroegere stortplaats aan de Parallelweg in Helmond; vondsten met de code HM-PW-16.

Op de gemeentegrens tussen Helmond en Mierlo bevond zich begin vorige eeuw een vuilstortplaats. Vorig jaar is deze gesaneerd. Medewerkers en vrijwilligers van het Erfgoedhuis Eindhoven kregen gelegenheid om mee te kijken op de uitgezeefde storthopen. Daarbij werden honderden gebruiksvoorwerpen verzameld zoals flessen, emaille koffiepotten, bakelieten haarkammen, konijnenbotten, leren schoenen, carbidlampen, militaire helmen en een kunstgebit.

De meer dan duizend vondsten stammen uit de tijdsperioden van crisistijd, oorlog en bevrijding en geven een intieme blik op het leven van toen. De bijzondere verhalen worden in de tentoonstelling uitgelicht. Vanaf zondag 2 april tot de zomervakantie te bezoeken bij het EDAH-museum in Helmond (Oostende 167, 06-41191491, museumcourant@edamuseum.nl).

Theo de Jong

GEÏNTERESSEERD IN EEN BASISCURSUS ARCHEOLOGIE?

Vorig winterseizoen waren er te weinig inschrijvingen om met een Basiscursus Archeologie van start te gaan maar komende winterperiode zal de Archeologische Vereniging Kempen en Peelland zeker een **Basiscursus Archeologie** organiseren. Die zal doorgang vinden bij 15 definitieve inschrijvingen. De aanmelders van vorig jaar zullen persoonlijk worden benaderd met de vraag of zij nog steeds interesse hebben.
Verder staat deelname voor iedereen open met belangstelling voor Archeologie. Mocht je ook interesse hebben meld je dan direct aan.

CONCEPT ROOSTER AVKP BASISCURSUS ARCHEOLOGIE 2017 - 2018		13-03-2017
MODULE	**DATUM THEORIE**	**INHOUD THEORIE**
1. Inleiding	**zaterdag 7 oktober 2017**	Ontvangst en korte rondleiding Erfgoedhuis
		Kennismakingsronde en motivatie
		Opzet cursus en inleiding
		Wat is archeologie eigenlijk?
		Historie archeologie
		Actoren: vrijwilliger, aannemer
		Organisatie archeologie in NL
		Erfgoed Wet: wat mag & wat niet ?
2. De Ondergrond	**zaterdag 28 oktober 2017**	Geologie in relatie tot Archeologie
		Geologische perioden
		Ontstaan van ons landschap
		De komst van mensen en gebruik van het landschap
		Invloed van de mens op het landschap
		Huidige landschap en historische relicten
		Geo- en landschap voorbeelden uit directe omgeving
3. Zoeken, vinden en verzamelen?	**zaterdag 11 november 2017**	Wat is het wezen van de archeologie?
		Wat vinden we in de regio en wat zegt dat ?
		Kenmerkende materialen, begrippen
		Ordening van het materiaal (soorten, tijden, etc.)
		Archeologische perioden
		Onze eigen collectie

Impressie van het rooster

NADERE GEGEVENS:

- de “Basiscursus Archeologie 0.2” is op basis van deelnemerservaringen aangepast;
- het maximale aantal deelnemers is 25;
- op 1 september 2017 sluit de inschrijftermijn;
- iedereen met interesse in archeologie vanaf 16 jaar kan deelnemen;
- deze nieuwe cursus bestaat uit 10 lessen;
- frequentie is om de 14 dagen;
- op zaterdagochtenden;
- de lestijden zijn van 9:30 uur tot 12:00 uur;
- de 4 praktijklessen worden zoveel mogelijk aansluitend uitgevoerd op de zaterdagmiddag;
- de deelname prijs bedraagt € 120,00 voor AVKP leden;
- niet leden betalen € 50,00 extra d.w.z. een AWN-AVKP jaar-lidmaatschap;
- het voorlopige rooster met globale inhoud is bijgevoegd;
- de leslocatie: Erfgoedhuis - Hotspot Archeologie in Eindhoven;
- inschrijven via secretariaat AVKP voor 1 september 2017: awnafdeling23@gmail.com
- voor vragen kun je terecht op onderstaande Email adressen.

Herbert Vorwerk & Peter Seinen
havorwerk@gmail.com & seinen@onsbrabantnet.nl

UITNODIGING JUBILEUM EXCURSIE NAAR HERNE DUITSLAND OP 24 JUNI 2017

Dit jaar bestaat de AVKP officieel 20 jaar en dat laten we niet ongemerkt voorbij gaan. Het bestuur heeft met een klein comité een feestelijk dagprogramma samengesteld.
We gaan met de bus naar Herne in Duitsland om daar het "Westfälische Landesmuseum für Archäologie" te bezoeken. De archeologie die ons bindt komt goed aan bod in combinatie met gezelligheid. Deze dag wordt je aangeboden door de AVKP en is voor leden, met uitzondering van de lunch, geheel gratis. Voor ieder AVKP-lid is het mogelijk om deel te nemen: er zijn geen fysieke beperkingen. Per touringcar duurt de reis van 140 km. ongeveer 1 ¾ uur.

Museum
Het "Westfälische Landesmuseum für Archäologie" is een modern museum dat je op spectaculaire wijze meeneemt door de geschiedenis. We worden er –in twee shifts- rondgeleid en zullen ook de speciale tentoonstelling "Revolution Jungsteinzeit" en het Onderzoekslaboratorium. bezoeken.

Speciale tentoonstelling: steentijd revolutie
"De mens leefde 2,5 miljoen jaar als jager-verzamelaar en paste zich steeds aan de uiteenlopende klimaatwisselingen aan. Maar 12.000 jaar geleden, aan het einde van de laatste ijstijd voltrok zich echter een fundamentele verandering. De mens streek neer, bouwde nederzettingen en begon granen te verbouwen en vee te fokken.
Deze jonge steentijd revolutie is voor de mensheid nog belangrijker dan de industriële revolutie van de 19e eeuw. Ze vormt het begin van de moderne beschaving in Europa en bracht tegelijkertijd verworvenheden maar ook problemen met zich mee.
Deze archeologie tentoonstelling toont een van de meest fascinerende perioden van de menselijke geschiedenis en geeft tevens uitleg over de toepassingen van de modernste technieken in de archeologie."

Datum & programma
Zaterdag 24 juni
9:00 Verzamelen Erfgoedhuis
9:15 Vertrek met de bus naar Herne
10:45 Aankomst Herne
11:00 Ontvangst met koffie in Museum
11:15 Rondleiding: "Schwerpunktthema Jungsteinzeit",
12:15 Lunch
13:15 Rondleiding: „Archäologie: Forschungen – Funde – Methoden"
14:15 Drankje en vrij bezoek aan museum (of nabijgelegen centrum)
15:30 Vertrek bus naar Eindhoven.
17:00 Aankomst Erfgoedhuis.

Horeca
In het centrum van Herne, bij het museum trakteert de AVKP op koffie en gebak.
De lunch is op eigen kosten en ieder kan zijn eigen weg gaan want het museum ligt in het centrum. We hebben hiervoor een uurtje.

Inschrijven deelname
In verband met de organisatie is het van belang om je voor deelname aan deze dag, schriftelijk aan te melden. Dat kan met een mailtje naar ons secretariaat. awnafdeling23@gmail.com
We vragen je om dit zo spoedig mogelijk te doen in verband met de te reserveren bus-capaciteit en aantal museum gidsen.
Deelname aan deze excursie dag is alleen gratis voor betalende AVKP leden. Niet leden kunnen mee indien er plaatsen over zijn in de bus tegen betaling van € 40,-- of gratis als ze lid worden voor € 50,--.

Herbert Vorwerk
Peter Seinen

EVEN VOORSTELLEN: FEMIA EN JOHN CLEVEN

Op woensdagavond zien we regelmatig nieuwe mensen in het Erfgoedhuis. Wie zijn deze nieuwe leden? In deze rubriek stellen we ze even voor.

Alsof ze er al altijd zijn geweest zijn **Femia en John Cleven** op woensdagavond aan het puzzelen met rood aardewerk scherven. Toch zijn ze pas sinds februari van dit jaar lid van onze vereniging. Samen! Het is een onafscheidelijk en gezellig stel dat ook tijdens hun werkzame leven altijd samen de klus hebben geklaard.

Johns heeft namelijk 37 jaar lang als architect gewerkt en Femia heeft hem hierbij in zijn werkzaamheden, o.a. administratief, ondersteund. Ze vertellen enthousiast over het mooie vak, en hoe ze samen historische panden hebben opgemeten ten behoeve van winkelverbouwingen of restauraties zoals in Maastricht.
John was daarnaast dan ook docent in bouwstijlen en dit heeft nog steeds zijn grote interesse. En de archeologie natuurlijk! Zijn expertise verwacht hij te kunnen inzetten binnen de AVKP: zoals inmeten, bouwkundige beschrijvingen maken, werken met CAD-CAM of het organiseren van rondleidingen en mogelijk ook eens het verzorgen van een lezing of cursus op gebied van bouwen.
Ook voor Femia, die jaren ervaring heeft op hun architectenbureau en met de ledenadministratie van een atletiekvereniging, zijn archieven en administratie gesneden koek. Ze verwacht zo haar steentje te kunnen bijdragen maar ook het werken als HotSpotGids of het geven van rondleidingen trekt haar erg aan.

Zoals gezegd is het vinden van aansluiting voor beiden geen enkel probleem en zij zullen zeker gezien hun ervaring en belangstelling hun weg vinden binnen de mogelijkheden die de AVKP biedt.

Peter Seinen & Herbert Vorwerk

NIEUWE AANWINSTEN BIBLIOTHEEK

11 januari 2017 - 24 maart 2017

Boeken

Suske en Wiske, De laaiende linies.
Staats Spaanse Linies, stille getuigen van een woelige strijd.
Forten en Linies in een grens breed perspectief
Willy Vandersteen
Standaard uitgeverij

Prehistoric cooking
Jacqui Wood, 2011
The History Press
The mill Brims combe Pat
Herdruk 2012

Onze Vroegste voorouders.
Van het begin tot 3000 voor Christus
De geschiedenis van Nederland in de steentijd
Leendert Louwe Kooijmans
Uitgeverij Bert Baker, 2017

Tijdschriften

Archeologie in Nederland
en het extra AWN Katern
AWN – Magazine.
Jaargang 1 nummer 1 februari 2017
Een fris nieuw blad! Lezen!

Brabants Landschap
Brabants Landschap 194

In Brabant
Tijdschrift voor Brabants heem en erfgoed
Jaargang 8 nummer 1
In Brabant
Oude Ambachten: de punkrocker.
Kijkoperatie naar paalkransen rond oude grafhevels.
De Acht Zaligheden verrast met digitale aanpak.

Rapporten
RAAP-rapport 3152
Beekherstel Bakelse Beemden. Gemeenten Helmond, Gemert-Bakel en Deurne Archeologisch onderzoek: een archeologische begeleiding.
Roggen, R.E.E., en J.A.M. Roymans, 2017.
Conclusie: De archeologische begeleiding bij het herstel en de natuurinrichting van de Bakelse Aa was gericht op vier gebieden: het laatmiddeleeuwse gehucht Rijpelberg, de omgeving van Bakelse Brug, de omgrachte hoeve Dierdonk en de watermolen en omgrachte hoeve bij Scheepstal. Bij werkzaamheden bij Bakelse Brug zijn uiteindelijk niet uitgevoerd, bij Scheepstal is alleen een poel gegraven en archeologische controle is daar uitgevoerd na een asbestsanering. Bij Rijpelberg zijn geen archeologische resten aangetroffen. De omgeving bij de hoeve Dierdonk leverde een viertal vindplaatsen: een mogelijk prehistorisch paardenbot, enkele bewerkte vuurstenen artefacten, een greppel die waarschijnlijk in verbinding stond met de grachten rond de hoeve Dierdonk en een tweetal elzenhouten palen met bewerkingssporen. Eén paal is C14-gedateerd tussen 660 en 870 na Chr., en behoorde tot een constructie in het beekdal. In de omgeving zijn bewoningssporen en vondsten uit deze vroege middeleeuwen nog niet aangetroffen, maar deze paal (palen?) bewijst in elk geval dat het beekdal door mensen werd benut.

VAN DEN LEESPLANK

Uit de negen delige reeks De geschiedenis van Nederland is eindelijk weer een vervolg gekomen.

Onze Vroegste voorouders
Leendert Louwe Kooijmans.
Uitgeverij Bert Bakker 2017

Wie zijn wij, Waar komen we vandaan en hoe kan het zijn dat we geen jagers meer zijn maar boeren?
Het verhaal van drie grote migraties: twee vanuit Afrika en een derde uit het Nabije Oosten.
Dit boek gaat over de steentijd toen Nederland aanvankelijk nog een klein stukje van de Europese ruimte was. Maar op het eind van ons verhaal heeft de bevolking hier een eigen karakter gekregen en begint met de inrichting van ons land een nieuw hoofdstuk van onze geschiedenis.

Carel van den Boom

WESTELIJK NOORD-BRABANT IN HET MALTA-TIJDPERK

Nieuwe synthese over de bewoningsgeschiedenis van het westelijk deel van Noord-Brabant

Het NBAG organiseert samen met Brabants Heem de archeologische voorjaarsstudiedag op zondag 7 mei 2017. Het thema van de studiedag is:

Nieuwe synthese over de bewoningsgeschiedenis van het westelijk deel van Noord-Brabant

Wat heeft het archeologisch onderzoek dat in de periode van 1997-2013 in westelijk Noord-Brabant is uitgevoerd, allemaal opgeleverd? Om het antwoord op deze vraag draait de voorjaarstudiedag.
De afgelopen jaren is er veel opgegraven. Allerlei ontdekkingen zijn gedaan en die zijn in honderden rapporten beschreven. Om die nieuwe informatie bijeen te brengen, is in het kader van het onderzoeksprogramma Oogst voor Malta een studie uitgevoerd. De resultaten, gebaseerd op 477 rapporten, zijn in een indrukwekkende synthese van ruim 500 pagina's verwoord. Het rapport is onlangs verschenen en gratis te downloaden
Tijdens de voorjaarstudiedag worden allerlei aspecten rondom deze synthese voor het voetlicht gebracht. Watis de aanleiding en achtergrond van het onderzoek? Hoe zien de auteurs de ontwikkeling van het landschap en de wordingsgeschiedenis? Welke ontdekkingen zijn echt spectaculair te noemen? Hoe steekt westelijk Noord-Brabant af tegen de zuiderburen in de Antwerpse Kempen? De antwoorden op deze en andere vragen zullen op interactieve wijze de revue passeren.

Programma:

10.00 uur	Ontvangst
10.30 uur	Opening Peter van Nistelrooij, voorzitter NBAG
10.35 uur	Inleiding op het synthetiserend onderzoek en Inventarisatie van de Malta-rapporten, Dr. Liesbeth Theunissen (RCE), tevens dagvoorzitter
11.05 uur	Ontstaansgeschiedenis van het landschap, het gebruik en de locatiekeuze, Dr. Leo Tebbens (BAAC)
11.50 uur	De late prehistorie en de Romeinse tijd van westelijk Noord-Brabant, Drs. Cristian van der Linde (BAAC)
12.45 uur	Lunch
13.45 uur	Westelijk Noord-Brabant in de vroege en volle middeleeuwen, *Nederzettingen en grafvelden: een stand van zaken,* Drs. Paul Kimenai (BAAC)
14.30 uur	Het ontstaan van de stad: Bergen op Zoom van Nijvel tot marktstad, Drs. Marco Vermunt (Stadsarcheoloog Bergen op Zoom)
15.15 uur	Een blik over de grens: de archeologie in de Antwerpse Kempen, Drs. Stephan Delaruelle (Erfgoed Noorderkempen)
16.00 uur	Afsluiting

Locatie:
Den Heuvel
Heuvelstraat 5, 5131 AP Alphen (N.B)
Tel: 013-5081608

De kosten bedragen € 25 per persoon, te betalen in de zaal. Bij deze prijs is koffie, thee en de lunch (soep en broodjes) inbegrepen. In verband met de lunch is het **noodzakelijk** dat u zich vóór 1 mei 2017 aanmeldt via nbgarcheologie@gmail.com
Parkeergelegenheid is er voldoende en gratis.

Namens het Noord-Brabants Archeologisch Genootschap en Brabants Heem,
tekent met vriendelijke groet,

Peter van Nistelrooij
voorzitter van het NBAG

RUIMTELIJKE ORDENING: ZIENSWIJZE HKK BOEKEL

De heemkundekring Sint Achten op Boeckel heeft 22 maart jl. een zienswijze ingediend op het Ontwerp Omgevingsplan Buitengebied 2016. We besteden speciaal aandacht aan die zienswijze omdat het een mooi voorbeeld is van een pleidooi voor een integrale benadering van erfgoed en het betrekken van lokale deskundigen en bewoners.
In de kadernota voor dat plan staat dat de gemeente de landschapskwaliteit van het buitengebied verder wil verstrekken. De hkk onderschrijft dat uiteraard van harte maar constateert ook dat die ambitie maar heel beperkt is terug te vinden in de verbeelding (plankaart) en de regels van dit ontwerpplan. Het versterken van archeologisch erfgoed en de cultuurhistorische bebouwing krijgen volgens de hkk te weinig aandacht. Ze vraagt specifiek aandacht voor de (cultuurhistorische) natuur en landschapselementen die getuigen van de rijke historie van Boekel. Met verwijzingen naar bolle akkers, oude veldwegen, restanten van oude groenwallen, schaarhoutbosjes, waterlopen, aardkundige waarden en andere landschapselementen met cultuurhistorische waarden. Die worden in het ontwerp-omgevingsplan te weinig onderkend en krijgen daardoor te weinig bescherming.
De hkk vraagt de gemeente een visie te ontwikkelen op het Boekels cultuurhistorisch erfgoed. Boekel is van oudsher een boerensamenleving. De traditionele boerensamenleving verdwijnt in een rap tempo en daarmee oude boerderijen waarvan de gebinten soms eeuwenoud zijn. De hkk doet een voorstel voor de elementen die in die visie opgenomen zouden moeten worden. Als basis het belang van instandhouding en versterking van het cultureel erfgoed voor identiteit, verbondenheid en welbevinden van de Boekelaar en de bedrijfsmatige en toeristisch-recreatieve waarden. En als concrete aanbevelingen: nieuwe functies in bestaande locaties, herbestemmen historische panden, creatieve oplossingen voor behoud van eeuwenoude stal- en boerderij-interieurs, open gebieden vrijhouden van bebouwing en waterberging combineren met oude watersystemen.
De hkk zou graag zien dat de gemeente zich laat voorzien van deskundig advies zowel voor het opstellen van een toekomstgericht omgevingsplan voor cultuurhistorisch erfgoed en landschap als voor een inventarisatie van de huidige toestand, monitoring en evaluatie van toekomstige ontwikkelingen.
In de zienswijze verzoekt de hkk het cultureel erfgoed dat reeds in de toelichting en/of planMer wordt genoemd ook op te nemen en goed te begrenzen in de verbeelding. Zo ontbreken op de verbeelding bijvoorbeeld bolle akkers, rijksmonumenten, archeologisch waardevolle gebieden, restanten van oude kleinschalige buurtschappen en zichtlijnen op de Peelrandbreuk.
De gemeente beschikt volgens de hkk over nog veel meer erfgoed dat nu niet wordt vermeld. Het omgevingsplan is voornamelijk gebaseerd op de cultuurhistorische waardekaart van de provincie en dat is te beperkt. De hkk geeft in hun zienswijze een aantal voorbeelden van wat ontbreekt en biedt aan dat verder in kaart te brengen en aan de gemeente te melden. Ze is graag bereid om haar kennis van cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen zoals waterkuilen, schaapsdriften, restanten van oude veldwegen, (onverharde) historische paden en wegen, peelrandbreuken en wijstverschijnselen in te brengen. Met het verzoek deze waarden dan ook op te nemen en te beschermen.
Ze verzoekt verder een duidelijke definitie op te nemen van een aantal begrippen, zoals karakteristieke bebouwing, ‘onevenredige’ aantasting en ‘volwaardige’ afweging. Ze geeft een aantal aanvullingen en correcties op de regels en vraagt aandacht voor handhaving.
Ook vermeldingswaardig is dat de hkk een nadrukkelijk beroep doet op de gemeente de inwoners van Boekel en in het bijzonder, de hkk actief bij de belangenafweging te betrekken en de participatie van de inwoners te ondersteunen door actief informatie te verstrekken over plannen met betrekking tot cultuurhistorisch erfgoed, bijvoorbeeld door middel van een website of app.
Eerder had de hkk reeds een inspraakreactie gegeven, samen met stichting Bomen Boekel en Heemschut. Die is met de gemeente besproken waarbij de gemeente hun vragen en voorstellen slechts gedeeltelijk kon beantwoorden. Daarbij is afgesproken dat de hkk (en de andere erfgoedorganisaties) een zienswijze indienen om al deze punten ook bij de behandeling expliciet aan de orde te stellen. De volledige tekst van de zienswijze is te vinden op
http://www.heemkundeboekel.nl/

Samenvatting zienswijze door Tonnie van de Rijdt

VAN HET BESTUUR

Goof van Eijk
Van Hanneke van Alphen hebben we het verdrietige bericht vernomen dat onze trouwe correspondent Goof van Eijk uit Uden ernstig ziek is en niet meer beter wordt. We wensen Goof en zijn familie veel sterkte toe.

Jaarvergadering 2017
Op 15 maart vond de AVKP jaarvergadering plaats. Er waren 35 leden aanwezig. Het verslag van de vergadering van vorige jaar en het jaarverslag 2016 werden met enkele kleine tekstuele correcties goedgekeurd. De kascontrolecommissie gaf als haar oordeel dat het financieel jaaroverzicht op orde is en de geldstromen op een overzichtelijke manier zijn weergegeven. Penningmeester Auke Langhout werd gedechargeerd. Naar aanleiding van het jaarverslag werd o.a. nader ingegaan op de omvang van onze regio. Den Bosch is definitief bij onze regio gevoegd, Midden Brabant alleen tijdelijk. Er is een initiatief tot heroprichting van de afdeling Midden Brabant met Wim van Klaveren uit Loon op Zand als trekker. Het vinden van bestuursleden voor die afdeling lukt nog niet goed. Ook wordt ingegaan op het (mislukte) initiatief om op provinciaal niveau archeologie beter te beschermen bij boomteelt. De aanpak van Erfgoed Brabant sloot niet aan bij wat wij wilden. Ruud Hemelaar melde dat boomteelt nu wel op de agenda staat in het overleg van de hkk's en de nieuwe gemeente Meierijstad.
Aftredende bestuursleden Ine Pulles en Herbert Vorwerk worden herbenoemd. Vervolgens komen de plannen voor 2017 aan bod, met als al lopende activiteiten ArcheoHotspot en Geschiedenis op Straat en een nieuw regionaal project Erfgoed verbindt. Herbert Vorwerk geeft een toelichting op de nieuwe opzet voor de organisatie van activiteiten. AVKP bestaat dit jaar 20 jaar, het jubileum zal worden gevierd met een excursie en barbecue, beide betaald door de vereniging. Al deze plannen en activiteiten zijn reeds en worden verder aangekondigd is AVKP actueel. Tot slot wordt de meerjarenbegroting goedgekeurd.

Aansluitend volgden verschillende korte presentaties over Veldhoven en de opgravingen op HUYSACKERS waar AVKP-vrijwilligers volop assisteren. Herbert Vorwerk gaf eerst uitleg over de stand van zaken, Ine Boermans vertelde daarna over de vorderingen van het restaureren van een pot, daar opgegraven. Ineke Krugers en Ine Boermans zijn daar mee bezig. Bij de al met al wat late borrel zijn er weer smakelijke hapjes van de kookclub. Er kon genoten worden van gevulde dadels en Peters beproefde godenwijn, zoute krakelingen en speltbrood met moretum, Romeinse Hypotrimma (van verse kaas, met kruiden, honing, dadels en pijnboompitten) naar een recept van Apicius. En nog een soort Hummus (van kekererwten, sesampasta, knoflook, citroen en olijfolie). Wie ook zelf aan de slag wil kan de recepten opvragen via awnafdeling23@gmail.com.

AVKP-regiodag 2017 Water verbindt Erfgoed
Zelfs het weer paste volledig bij het thema 'Water verbindt Erfgoed'van de AVKP-regiodag, die werd gehouden op 1 april 2017. Terwijl het buiten regende onderzochten we in de Spoordonkse Watermolen in Oirschot of water inderdaad een verbindend thema kan zijn. Tijdens de regiodag 2016 hebben we samen de werkconferentie voorbereid over regionaal erfgoedbeleid. Deze werd in maart 2016 gehouden met een 50 tal wethouders, beleidsmakers en vrijwilligers. Een belangrijke conclusie was om gezamenlijk het verhaal te vertellen. En wie kunnen dat nou beter dan de lokale deskundigen. Dat werd ook dit jaar weer bewezen.
Ellen van der Steen vertelde in een korte inleiding, dat de regio van AVKP overeenkomt met het stroomgebied van de Dommel en de Aa, die beiden in 's-Hertogenbosch overgaan in de Dieze. Alle beekdalen en rivieren trekken zich niks aan van de gemeentegrenzen of bepalen juist de gemeentegrenzen. Theo de Jong gaf uitleg bij een overzichtelijk schema welke functies water in alle tijdsperioden heeft gehad als krachtbron, strategisch element, bron of dumpplaats. Ria Berkvens wist te vertellen dat zelfs Winterle een vismarkt heeft gehad, dankzij gekweekte vissen in de vennen.

Daarna bogen we ons over grote plattegronden met alle beekdalen. Zo bleek dat Groote Aa vanuit Leende naar Heeze stroomde en veel kleiner is dan de Aa vanuit Asten naar Den Bosch.

Vervolgens vertelde iedere aanwezige wat het belang van water was in zijn of haar gemeente of werkgebied. Er werden gebouwen getoond, zoals watermolens en kastelen, vondsten van bijlen en speerpunten. Men had folders van fietstochten en zelfs schilderijen meegenomen over water. Het weer laten meanderen van beekdalen gebeurt in meerdere gemeenten, water is ook nu een actueel thema en kan educatief worden ingezet. En natuurlijk waren er leuke anekdotes over een schep waarmee vader de Aa eerst recht heeft gemaakt en zijn zoon later weer laten meanderen.

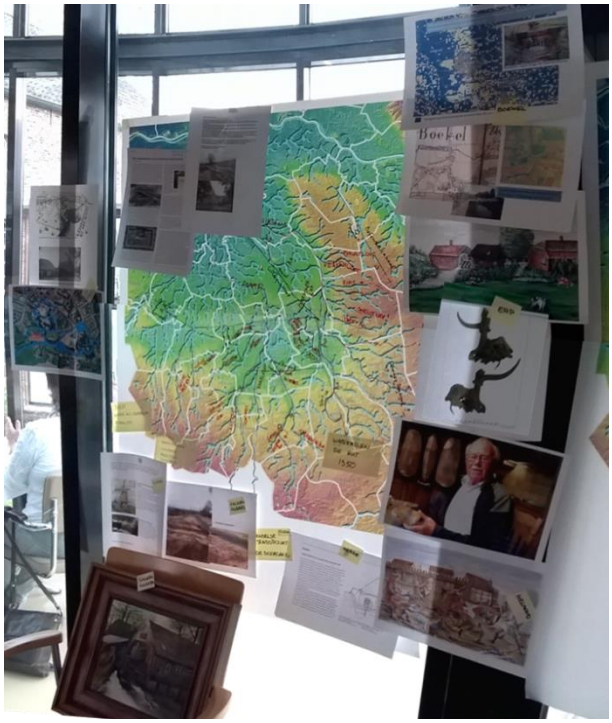

Over sportvelden, die continue onder water staan, wat met kennis van vroeger te verwachten was. Een boeiende en diverse verzameling verhalen. Omdat bij een verhaal ook publiek hoort hebben we gevraagd wat er al in gemeenten werd georganiseerd rond dit thema en hoe we met elkaar het verhaal kunnen vertellen. Dit kunnen ook kleine verhalen zijn op verschillende locaties, waarbij AVKP zou kunnen zorgen voor een gezamenlijke agenda en publiciteit. In sommige gemeenten zijn al diverse activiteiten en in andere nog niet. Men was hier licht enthousiast over en sommigen gelijktijdig ook zoekend naar hoe aan te sluiten. Vanuit dit vertrekpunt gaat AVKP verder om te kijken wat er nodig is en hoe we kunnen ondersteunen.

We sloten de dag al met het enthousiaste verhaal van molenaar Emile van Esch van de Spoordonkse Watermolen, waar zelfs de stromende regen van opklaarde. Zeker een bezoek waard.

Jubileum

Dit jaar bestaat AVKP 20 jaar en dat willen we vieren. Tijdens de jaarvergadering is er al het één en ander over gezegd. We hebben twee jubileumactiviteiten bedacht op kosten van de vereniging. Een excursie naar Herne in Duitsland om daar het “Westfälische Landesmuseum für Archäologie” te bezoeken. Deze vindt plaats op zaterdag 24 juni en het vervoer is per bus. Verder wordt op zaterdag 1 juli een barbecue georganiseerd, ook op kosten van AVKP. De aankondiging van de jubileumexcursie is opgenomen in deze Actueel op pagina 15.